

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

**СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ
РАЙОНИ 2023 - 2027**

УКАЗАНИЯ

за приложимия режим на държавни помощи по мерки, финансирани от
Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в стратегиите за
Водено от общностите местно развитие и условия, произтичащи от него

София, 2025 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕС	<i>Европейски съюз</i>
ЕЗФРСР	<i>Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони</i>
ЗУСЕФСУ	<i>Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление</i>
МИГ	<i>Местна инициативна група</i>
МС	<i>Министерски съвет</i>
МСП	<i>Микро-, малки и средни предприятия</i>
СПРЗСР	<i>Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони</i>
СВОМР	<i>Стратегия за Водено от общностите местно развитие</i>
ВОМР	<i>Водено от общностите местно развитие</i>
ПМС № 494 от 2024 г.	<i>Постановление № 494 на Министерския съвет от 2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г.</i>
Наредба № 4 от 2016 г.	<i>Наредба № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление</i>
ДФЕС	<i>Договор за функционирането на Европейския съюз</i>
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2022/2472	<i>Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз</i>
Известие на Комисията	<i>Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.</i>
Регламент (ЕС) № 651/2014	<i>Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП)</i>

<i>Регламент (ЕС) № 2023/2831</i>	<i>Регламент (ЕС) № 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.</i>
<i>ЗОП</i>	<i>Закон за обществените поръчки</i>

УВОД

Настоящите Указания се издават във връзка с изпълнението на задължението на МИГ по чл. 37, ал. 2 от ПМС № 494 от 2024 г., на основание параграф 4 от Преходните и заключителни разпоредби от ПМС № 494 от 2024 г. и във връзка с чл. 26, ал. 3 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 01.07.2022 г.) (ЗУСЕФСУ), във връзка с § 70 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (обн., ДВ, бр. 51 от 2022 г.).

В указанията е включена следната информация:

- представени са примерни дейности по мерки, които ще бъдат включени в стратегиите за ВОМР на МИГ и приложимият режим на държавни и минимални помощи за тях;
- посочено е кои примерни дейности по мерки от стратегиите за ВОМР попадат в обхвата на общите правила за държавни помощи и за които МИГ следва да съгласува Насоките за кандидатстване по процедура за прием на проекти с министъра на финансите.
- посочено е кои примерни дейности по мерки от стратегиите за ВОМР попадат в обхвата на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони и за които МИГ следва да съгласува Насоките за кандидатстване по процедура за прием на проекти с министъра на земеделието и храните (Управляващия орган на СПРЗСР).

Допълнителна информация относно общите правила на приложимото право в областта на държавните помощи може да бъде открита на интернет страницата на Министерството на финансите <http://stateaid.minfin.bg/>.

Указанията са съобразени с:

✓ Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;

✓ Регламент(ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013;

✓ Регламент (ЕС) № 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis след 30.06.2024 г.;

✓ Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз;

✓ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП);

✓ Насоки на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони (2022/С 485/01);

✓ Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от ДФЕС (2016/С262/01);

✓ Съобщение на Комисията за прилагането на правилата на Европейския съюз към компенсацията, предоставена за предоставянето на услуги от общ икономически интерес (2012/С 8/02);

✓ Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление;

✓ Постановление № 494 на Министерския съвет от 2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г.;

✓ Постановление № 4 на Министерския съвет от 11 януари 2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските фондове при споделено управление;

✓ Наредба № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г.)

ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ПРИДОБИВАНЕ НА ЗНАНИЯ - ЧЛ. 78 ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) 2021/2115

Подкрепата се предоставя за обучение и придобиване на умения в областта на земеделието и горите за лица, ангажирани в сектора на селското и горското стопанство. Подпомагането обхваща дейности за професионално обучение и придобиване на умения, които включват провеждане на:

- а) Курсове за придобиване на квалификация по професия или по част от професия, съгласно изискванията на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО);
- б) Курсове за повишаване на квалификацията, съгласно изискванията на Закона за висшето образование;
- в) Специализирани курсове за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника;
- г) Информационни семинари за повишаване на знанията по конкретни теми, насочени към постигане на специфичните цели и идентифицираните потребности в Стратегическия план;
- д) Демонстрационни дейности.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по мярката, включваща тези дейности, **се съгласуват** с министъра на земеделието и храните – Управляващия орган на СПРЗСР, тъй като дейността попада в областта на прилагане на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони.

1. „Професионално обучение и придобиване на знания – обучение на лица, ангажирани в селското стопанство“

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Съгласно чл. 145, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на подпомагането,

предоставяно от държавите членки съгласно и в съответствие с регламента, или на допълнителното национално финансиране, посочено в член 146 , попадащо в обхвата на член 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за тези дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, тъй като финансовото подпомагане за дейностите попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС

2. „Професионално обучение и придобиване на знания – обучение на лица, ангажирани в сектора на горското стопанство“

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл.61 Помощ в ограничен размер за проекти за ВОМР на Регламент (ЕС) № 2022/2472.

Съгласно чл. 11, параграф 1 от цитирания регламент, държавите членки изпращат на Комисията чрез нейната електронна система за уведомяване обобщената информация за всяка мярка за помощ, освободена от задължението за уведомяване съгласно настоящия регламент, в стандартизирания формат, посочен в приложение II, заедно с връзка за достъп до пълния текст на мярката за помощ, включително и до нейните изменения, в срок от 20 работни дни след влизането ѝ в сила.

Параграф 1 от този член не се прилага по отношение на помощта, предоставена за проекти на оперативните групи в рамките на ЕПИ и за проекти за водено от общностите местно развитие (ВОМР), посочена в членове 40 и 61.

Чл. 61 от Регламент (ЕС) № 2022/2472:

„Помощ в ограничен размер за проекти за ВОМР

1. Помощите за предприятия, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, ако изпълняват условията, определени в настоящия член и в глава I от настоящия регламент.

Помощите за общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф

3 от Договора, ако изпълняват условията, определени в настоящия член и в глава I от настоящия регламент.

2. Разходите, направени от общините, участващи в проекти за BOMP, посочени в параграф 1, са допустими за помощ по настоящия член, при условие че се извършват в една или повече от следните области:

- а) научни изследвания, развитие и иновации;
- б) околна среда;
- в) заетост и обучение;
- г) култура и опазване на културното наследство;
- д) горско стопанство;
- е) насърчаване на невключени в приложение I от Договора хранителни продукти;
- ж) спорт.

3. Общият размер на помощта по настоящия член, отпусната на проект за BOMP, не надвишава 200 000 евро“.

Член 60 параграф 1:

„Помощ за проекти за BOMP

Помощите за разходи, направени от МСП, участващи в проекти за BOMP, посочени в член 31 от Регламент (ЕС) 2021/1060 и определени като „местно развитие в рамките на LEADER“ по линия на ЕЗФРСР, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, ако изпълняват условията, определени в настоящия член и в глава I от настоящия регламент.

Помощите за разходи, направени от общини, участващи в проекти за BOMP, посочени в член 31 от Регламент (ЕС) 2021/1060 и определени като „местно развитие в рамките на LEADER“ по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в полза на проекти, посочени в параграф 3 от настоящия член, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, ако изпълняват условията, определени в настоящия член и в глава I от настоящия регламент.“

МИГ следва да включат условията и изискванията на глава I от Регламент (ЕС) 2022/2472 в своите документи по процедурите.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2472, условията на чл. 61 се отнасят за бенефициенти по стратегиите за BOMP, които са микро-, малки и средни предприятия (МСП), съответстващи на определението, заложено в Приложение I на същия регламент.

Финансовото подпомагане за тези дейности за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2022/2472, са държавни помощи, съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ И ПОВИШАВАНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИЯ КАПАЦИТЕТ - ЧЛ. 78 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/2115

Посредством интервенцията се подпомага предоставянето на съвети на земеделски и горски стопани с цел подобряване на икономическите и екологичните показатели, както и на климатичната съобразеност и устойчивост на изменението на климата на техните стопанства.

Допустимите дейности за предоставяне на индивидуални съветнически услуги са във вид на съветнически пакети. Индивидуалните съветнически услуги се определят като предоставяне на съвети, включително посещения на стопанството, в рамките на един съветнически пакет.

Предоставя се възможност и за подпомагане на дейности, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на съветнически услуги на малки, много малки, нови земеделски стопанства и на млади земеделски стопани.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по тези дейности, се съгласуват с министъра на земеделието и храните – Управляващия орган на СПРЗСР, тъй като подмярката попада в областта на прилагане на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони.

1. За дейността консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет на земеделските стопани

Финансовото подпомагане за дейностите попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Съгласно чл. 145, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на подпомагането, предоставяно от държавите членки съгласно и в съответствие с регламента, или на

допълнителното национално финансиране, посочено в член 146 , попадащо в обхвата на член 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за тези дейности **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, тъй като финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

2. За дейността консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет на горските стопани

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл.61 Помощ в ограничен размер за проекти за BOMP на Регламент (ЕС) № 2022/2472.

Във връзка с чл. 11, чл. 60 и чл. 61 на Регламент (ЕС) № 2022/2472 цитирани по-горе:

Финансовото подпомагане за тези дейности за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за BOMP, посочени в член 60, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2022/2472, са държавни помощи, съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

ПОДПОМАГАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА - ЧЛ. 73 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/2115

Проектните предложения трябва да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Допустими са само дейности, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез:

- внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи;
- насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти;
- повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства;
- подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство;
- подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти;
- осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по тези дейности, се съгласуват с министъра на земеделието и храните – Управляващия орган на СПРЗСР, тъй като финансирането попада в областта на прилагане на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Съгласно чл. 145, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на подпомагането, предоставяно от държавите членки съгласно и в съответствие с регламента, или на допълнителното национално финансиране, посочено в член 146, попадащо в обхвата на член 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за тези дейности няма да представлява „държавна помощ“ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, тъй като финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

ИНВЕСТИЦИИ ЗА ПРЕРАБОТКА НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРОДУКТИ - ЧЛ. 73 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/2115.

Инвестициите, обект на подкрепа, следва да са свързани с:

- внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им,
- внедряване на нови продукти, процеси и технологии,
- намаляване на себестойността на произвежданата продукция,
- постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС,
- подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини,
- опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци,
- подобряване на енергийната ефективност в предприятията,
- подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд,
- подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост,

- подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти за тези дейности, се съгласуват с министъра на земеделието и храните – Управляващия орган на СПРЗСР, тъй като подмярката попада в областта на прилагане на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони.

1. Финансово подпомагане за „Инвестиции, свързани с преработка на селскостопански продукти“, за продуктите описани в Приложение № I по чл. 38 от ДФЕС, като крайния продукт също попада в Приложение № I.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Съгласно чл. 145, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета правилата за държавната помощ не се прилагат по отношение на подпомагането, предоставяно от държавите членки съгласно и в съответствие с регламента, или на допълнителното национално финансиране, посочено в член 146, попадащо в обхвата на член 42 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за преработка на продукти, описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС **няма да представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, тъй като финансовото подпомагане за дейностите по подмярката попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС.

2. Финансово подпомагане за „Инвестиции, свързани с преработка на селскостопански продукти“ за предприятия за преработка на продукти от Приложение I в продукти извън Приложение I на ДФЕС.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката не попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански

продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Финансовото подпомагане по дейността попада в обхвата на чл.61 Помощ в ограничен размер за проекти за ВОМР на Регламент (ЕС) № 2022/2472.

Във връзка с чл. 11, чл. 60 и чл. 61 на Регламент (ЕС) № 2022/2472 цитирани по-горе:

Финансовото подпомагане за тези дейности за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2022/2472, са държавни помощи, съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

ИНВЕСТИЦИИ В ПОДКРЕПА НА НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ - ЧЛ. 73 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 2021/2115

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
- производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение I от ДФЕС (независимо от вложените продукти и материали);
- развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

Не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I от ДФЕС.

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по мярката, **се съгласуват** с министъра на финансите, по реда на Наредба № 4 от 2016 г., тъй като прилагането на подмярката **попада в областта на прилагане на общите правила за държавни помощи.**

Финансовото подпомагане за дейностите по подмерките не попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, тъй като дейностите са извън селскостопанския сектор.

Следователно финансовото подпомагане по подмярката **представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Финансовото подпомагане за дейността попада в обхвата на член 19б от Регламент (ЕС) 651/2014:

Разпоредбата на чл. 19б от Регламент (ЕС) 651/2014 „Ограничен размер на помощите за МСП, които се възползват от проекти за водено от общностите местно развитие“ гласи:

„1. Помощите за предприятия, които участват или се възползват от водени от общностите проекти за местно развитие, посочени в член 19а, параграф 1, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, ако са изпълнени условията, установени в настоящия член и в глава I.

2. Общият размер на помощта по настоящия член, отпусната на проект, не надвишава 200 000 EUR.“

Разпоредбата на чл. 19а от Регламент (ЕС) 651/2014 „Помощи за разходи на МСП, направени в резултат на участие в проекти за водено от общностите местно развитие“ гласи:

„1. Помощите за разходи, направени от МСП, участващи в проекти за водено от общностите местно развитие, в съответствие с Регламент (ЕС) № 1303/2013 или Регламент (ЕС) 2021/1060, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, ако са изпълнени условията, определени в настоящия член и в глава I.

2. Следните разходи, посочени в член 35, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 или член 34, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060, в зависимост от това кой е приложим, са допустими за водени от общностите проекти за местно развитие:

- а) разходите за подкрепа при подготовката, изграждане на капацитет, обучение и работа в мрежа с оглед на изготвянето и изпълнението на стратегията за водено от общностите местно развитие;
- б) изпълнение на одобрени операции;
- в) подготовка и изпълнение на дейностите за сътрудничество;
- г) текущи разходи, свързани с управлението и изпълнението на стратегията за водено от общностите местно развитие;
- д) популяризиране на стратегията за водено от общностите местно развитие с цел да се улесни обменът между заинтересованите страни, за да се предостави информация, да се

популяризират стратегията и проектите и да се съдейства на потенциалните бенефициери с оглед разработването на операции и подготовката на заявления.

3. Интензитетът на помощта не надвишава максималното равнище на помощта, предвидено в специфичните за фонда регламенти за подкрепата на водено от общностите местно развитие.“

МИГ следва да включат условията и изискванията съгласно чл. 19б от Регламента в своите документи по процедурите. Регламентът предвижда някои изключения по отношение на разпоредбите, свързани с проекти за ВОМР. Например, за тях не се прилага забраната за финансиране на предприятия в затруднение.

Съгласно чл. 6, параграф 5, буква л) не се изисква стимулиращ ефект или се допуска, че проектите притежават такъв за помощи за МСП, които участват във или се възползват от водени от общностите проекти за местно развитие, ако са изпълнени съответните условия на чл. 19б.

Правилата за натрупване по Регламент (ЕС) № 651/2014 предвиждат специални условия за помощите за проекти без установими допустими разходи по чл. 19б, разписани в чл. 8, параграф 4.

За помощите, предоставени за проекти по чл. 19б, е предвидено изключение от задълженията за публикуване по чл. 9, от задълженията за докладване по чл. 11, и от условията за мониторинг по чл. 12 от Регламент (ЕС) № 651/2014.

За улеснение при разписването на изискванията на Регламент (ЕС) № 651/2014 би могла да се използва информацията на следния линк <https://stateaid.minfin.bg/bg/575>.

ИНВЕСТИЦИИ В ОСНОВНИ УСЛУГИ И ДРЕБНА ПО МАЩАБИ ИНФРАСТРУКТУРА

Ако допустими бенефициенти са МСП или за подмярката е определен само режим на непомощ, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, **се съгласуват с министъра на финансите, съгласно Наредба № 4 от 2016 г., тъй като финансирането на дейността попада в областта на прилагане на общите правила за държавни помощи.**

Ако допустими бенефициенти са общини и финансираните мерки се изпълняват по икономически начин и не са в режим де минимис по Регламент (ЕС) № 2023/2831, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на

Ще се предоставя безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности:

- строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
- изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони; инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони;
- изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение;
- изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства;
- реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;
- изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
- изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
- реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

Съгласно т. 200 от Известието на Комисията, инфраструктурните проекти често включват няколко категории участници и всяка държавна помощ може да бъде от потенциална полза за строителството (включително разширения или подобрения), експлоатацията или използването на инфраструктурата. В тази връзка е необходимо да се направи оценка за наличие или липса на държавна помощ на три нива - собственик на инфраструктура, операторите (т.е. предприятията, които използват пряко инфраструктура за предоставяне на услуги на крайните ползватели) и крайните ползватели на дадена инфраструктура.

В този смисъл, в своите Условия за кандидатстване по процедурите, МИГ следва да

обосновават за всяко ниво дали финансирането на инфраструктурата е помощ или непомощ.

Оценка на ниво собственик:

Съгласно т. 203 от Известието на Комисията, публичното финансиране на инфраструктура, която не е предназначена за търговска експлоатация, по принцип е изключено от прилагането на правилата за държавна помощ. Това се отнася например за инфраструктура, която се използва за дейности, които държавата извършва обикновено, когато упражнява публични правомощия или такава, която не се използва за предлагане на стоки или услуги на определен пазар (например пътища, достъпни за публично ползване). Естеството на тези дейности не е стопанско и следователно те не попадат в приложното поле на правилата за държавна помощ, както не попада и публичното финансиране за съответната инфраструктура.

В случаи на смесено използване инфраструктурата е използвана почти изключително за нестопанска дейност, Комисията счита, че нейното финансиране може да попадне изцяло извън правилата за държавни помощи, при условие че стопанското използване остава само спомагателно, т.е. дейност, която е пряко свързана и необходима за експлоатацията на инфраструктурата или неразривно свързана с нейната основна нестопанска употреба. Следва да се приеме, че това е така, когато стопанските дейности използват същите производствени фактори като първичните нестопански дейности, например материали, оборудване, труд или дълготрайни активи. Обхватът на спомагателните стопански дейности трябва да остава ограничен спрямо капацитета на инфраструктурата. В това отношение използването на инфраструктурата за стопански цели може да се счита за спомагателно, когато заделеният всяка година капацитет за тази дейност не надхвърля 20 процента от общия годишен капацитет на инфраструктурата.

Освен това, Комисията счита, че публичното финансиране, предоставено за обичайни съоръжения (например ресторанти, магазини или платен паркинг) на инфраструктура (например свързана с дейности по опазване на културното или историческото наследство), които се използват почти изключително за нестопанска дейност, обикновено не оказва влияние върху търговията между държавите членки, тъй като тези обичайни съоръжения е малко вероятно да привлекат клиенти от други държави членки и тяхното финансиране е малко вероятно да окаже повече от пренебрежим ефект върху трансграничните инвестиции или установяване.

Друга възможност за прилагане на режим непомощ на ниво собственик на инфраструктурата е обосноваване на местно въздействие на мярката и следователно липса на въздействие върху търговията между държавите членки, например когато бенефициерът доставя стоки или услуги в ограничен район на дадена държава членка и е малко вероятно да

привлече клиенти от други държави членки, и че не би могло да се предвиди, че мярката ще има повече от незначително влияние върху условията за трансграничните инвестиции или установяване.

Съгласно т. 210 от Известието на Комисията, тази обосновка може да е приложима също за някои публични финансираня на инфраструктура, по-специално за местна или общинска инфраструктура, дори ако тя може бъде експлоатирана с търговска цел. Характеристика от значение при тези случаи е предимно местните региони на обслужване, както и доказателства, че е малко вероятно трансграничните инвестиции да бъдат засегнати повече от незначително. Например малко вероятно е търговията да бъде засегната от изграждането на местни съоръжения за отдих, здравни заведения, малки летища или пристанища, които предимно обслужват местни ползватели и за които отражението върху трансграничните инвестиции е незначително. Доказателствата за липсата на въздействие върху търговията биха могли да включват данни, сочещи, че инфраструктурата се ползва само ограничено извън държавата членка и че трансграничните инвестиции в разглеждания пазар са минимални или няма вероятност да бъдат засегнати по неблагоприятен начин.

За да е възможно цялото публично финансиране на даден проект да попадне извън приложното поле на правилата за държавните помощи, **МИГ трябва да гарантират, че финансирането, предоставено за изграждането на инфраструктура не може да се използва за кръстосано субсидиране или за непряко субсидиране на други стопански дейности.**

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях.

Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение.

Общинските улици, тротоари и площите за широко обществено ползване, за чиято реконструкция и/или рехабилитация, изграждане и/или обновяване може да бъде получено подпомагане, е инфраструктура с неикономическо предназначение и ползване, което е безвъзмездно и общодостъпно. Публичното финансиране на инфраструктура, която не е предназначена за търговска експлоатация, по принцип е изключено от прилагането на правилата за държавна помощ. Естеството на тези дейности не е стопанско и следователно те не попадат в приложното поле на правилата за държавна помощ, както не попада и публичното финансиране за съответната инфраструктура (съгласно точка 203 от Известие на Комисията).

Изграждането и поддържането на публичната инфраструктура е изцяло функция на съответните общини при упражняване на правомощията им в качеството на публични органи.

Общинските пътища, улици, тротоари и площите за широко обществено ползване се управляват от общините и няма стопански оператор, на който да е възложена експлоатацията им. Тези обекти не са предмет на търговска експлоатация и в този смисъл при управлението им общината не изпълнява икономическа дейност, съответно не представлява предприятие за тази конкретна дейност, поради което финансирането не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, пар. 1 от ДФЕС.

2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

Общинската образователна инфраструктура е част от общественото образование организирано в рамките на националната образователна система. Обществено образование, организирано в рамките на националната образователна система и контролирано от държавата, може да се счита за нестопанска дейност, когато държавата, създавайки и поддържайки такава система на публично образование, която се финансира от държавния бюджет, а не от учениците или техните родители, изпълнява своята мисия по отношение на населението в социалната, културната и образователната сфера (съгласно точка 28 от Известие на Комисията).

Местните власти са отговорни за предоставянето на образователни услуги в общинските детски градини, училищата и обслужващите звена. Общините осигуряват и контролират средствата за издръжката, изграждането, обзавеждането и основния ремонт на училищата, детските градини и обслужващите звена. В този смисъл обслужването на общинската образователна инфраструктура е възложено на общините, не представлява икономическа дейност и съответно не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, пар. 1 от ДФЕС. При изпълнение на горепосочените условия, за тази дейност ще се прилага режим на непомощ.

3. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност.

Финансовото подпомагане се предоставя за сгради, които са публична собственост и се ползват от съответните администрации за обичайната им управленска/регулаторна дейност, която е с неикономически характер и съответно не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, пар. 1 от ДФЕС..

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

4. Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони; инвестиции за

доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони.

Докато експлоатацията на мрежи за водоснабдяване и канализация представлява стопанска дейност, самото **изграждане на всеобхватната мрежа за водоснабдяване и канализация** обикновено отговаря на условията посочени в точка 211 от Известие на Комисията (има обстоятелства, при които някои инфраструктури не срещат пряка конкуренция от други инфраструктури от същия вид или други инфраструктури от различен вид, предлагащи услуги със значителна степен на заменяемост, или пряко с такива услуги. Липсата на пряка конкуренция между инфраструктурите е най-характерна за широкообхватните мрежови инфраструктури, които са естествени монополи, т. е. чието дублиране би било икономически нецелесъобразно) и поради това неговото финансиране обикновено не нарушава конкуренцията или не засяга търговията между държавите членки (съгласно точка 221 от Известие на Комисията). След извършване на инвестицията, стойността на финансовото подпомагане за нея не следва да бъде калкулирана от оператора на услугата в цената на предоставената услуга.

За да е възможно цялото публично финансиране на даден проект да попадне **извън приложното поле на правилата за държавни помощи**, държавата-член трябва да гарантира, че финансирането, предоставено за изграждането на инфраструктура, не може да се използва за кръстосано субсидиране или за непряко субсидиране на други стопански дейности, включително за управление на инфраструктурата. Трябва да се гарантира, че собственикът на инфраструктурата, ако упражнява някаква друга стопанска дейност, като се води отделно счетоводство, разходите и приходите се разпределят по подходящ начин и да се гарантира, че други дейности не се възползват от публично финансиране (съгласно точка 212 от Известие на Комисията).

5. А) Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства.

Б) Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

В) Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

За тези дейности в насоките си МИГ може да определи два режима: „непомощ“ и

„помощ“

1. Определяне на финансовото подпомагане като „непомощ“.

По т. 5 А):

По отношение на публичното финансиране на социална инфраструктура може да се приложи режим непомощ, като се обоснове нейното използване за неикономически дейности, като например такива, които не са свързани с предлагане на стоки или услуги на определен пазар.

Друга възможност за режим непомощ е да се обоснове местно въздействие, ако услугите се предоставят в ограничен район и е малко вероятно да привлекат клиенти/потребители от други държави. Публичното подпомагане на предприятията не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, ако не „засяга търговията между държавите членки“. В случай на подпомагане, което има чисто местно въздействие, същото не оказва въздействие върху търговията между държавите членки. В тези случаи бенефициентът доставя стоки и услуги в ограничен район на дадена държава-член и е малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки и мярката няма влияние върху условията на трансграничните инвестиции (съгласно точка 196 от Известие на Комисията).

В документите по процедурата МИГ следва да обоснове, че подпомагането по тези дейности в рамките на СВОМР има изключително локално въздействие и води до подобряване на условията за живот само на територията на МИГ.

Когато подпомаганата социална инфраструктура е свързана със социална услуга, за която на национално ниво е възприето прилагането на друг режим, различен от режим на непомощ, финансирането по мярката се предоставя при условията на съответния приложим инструмент по държавните помощи.

По т. 5 Б):

За спортната инфраструктура може да се обоснове неикономически характер, ако инфраструктурата е със свободен обществен достъп и е за целите на развитие на масов спорт, а не професионален. Възможно е да се обоснове местно въздействие, както е посочено в т. 197 буква „а“ и т. 210 от Известието на Комисията, когато спортните съоръжения обслужват предимно местна публика с малка вероятност да се привлекат клиенти или инвестиции от други държави.

МИГ следва да обоснове, че подпомагането по тези дейности в рамките на СВОМР не представлява помощ, като представи обосновка в подкрепа на една от двете възможности.

По т. 5 В):

По отношение на финансирането на обекти, свързани с културния живот, следва МИГ да обоснове неикономически характер или местно въздействие.

Съгласно т. 34 от Известието на ЕК, Комисията счита, че публичното финансиране на дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно, преследват чисто социална и културна цел, чието естество е нестопанско. Фактът, че от посетителите на културна институция или от участниците в културна дейност или дейност за опазване на културното или историческото наследство, открита за широката общественост, се изисква да плащат някаква сума, която покрива само една малка част от реалните разходи, не променя нестопанското естество на тази дейност, тъй като платената сума не може да се счита за истинско възнаграждение за предоставената услуга.

Обратно, дейностите по опазване на културното или историческото наследство (включително опазването на природата), финансирани предимно (над 50%) чрез такси, събирани от посетителите или от ползвателите или чрез други търговски средства (например търговски изложения, кинотеатри, търговски музикални изпълнения и фестивали, художествени школи, финансирани предимно чрез такси за обучение), следва да бъдат квалифицирани като дейности от стопанско естество. Аналогично, дейностите по опазване на културното или историческото наследство, от които се възползват само някои предприятия, а не широката общественост (напр. реставрация на сграда — паметник на културата, използвана от частно дружество), обикновено следва да се квалифицират като дейности от стопанско естество.

Освен това, Комисията счита, че някои дейности по опазване на културното или историческото наследство обективно са незаменяеми (напр. съхраняването на обществени архиви, съдържащи уникални документи) и поради това изключват наличието на истински пазар. Поради това тези дейности също отговарят на критериите за нестопански характер (т. 36 от Известието на ЕК).

Друга възможност за обосноваване на непомощ за културни обекти е съгласно т. 197, буква „б“ и т. 210 от Известието на ЕК, когато се финансира инфраструктура, използвана за културни прояви, които е малко вероятно да привлекат ползватели или посетители от други държави и поради това може да се счита, че мярката е с чисто местно въздействие.

В случай на финансово подпомагане само за нестопански дейности от бенефициенти - лица, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, чл. 107 и 108 от ДФЕС не се прилагат.

В Насоките си МИГ следва да укаже, че общината не може да предоставя под наем сградите и обектите, за които ще бъде предоставена финансова помощ за този вид дейност.

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

2. Финансовата помощ за тези дейности, когато бенефициентът действа като „предприятие“ и извършва икономически дейности, **представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС.

Прилагане на Регламент (ЕС) № 2022/2472 (РГОСС) по подмярката:

За допустими бенефициенти общини помощта се предоставя в съответствие с чл. 61 на Регламент (ЕС) № 2022/2472:

Финансовото подпомагане за тези дейности за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2022/2472, са държавни помощи, съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

Прилагане на Регламент (ЕС) № 651/2014 (ОРГО) по подмярката:

За допустими бенефициенти МСП, помощта може да се предоставя в съответствие с чл. 196 от Регламент (ЕС) № 651/2014.

Указанията във връзка с прилагане на чл. 196 от Регламент (ЕС) № 651/2014 са разписани в раздела за подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности чл.73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Оценка на ниво оператор на инфраструктурата:

МИГ следва да обоснове дали финансирането на инфраструктурата представлява държавна помощ на ниво оператор. Липса на помощ за оператора може да се обоснове, използвайки следните възможности:

- Дейността, която той изпълнява чрез подпомаганата инфраструктура, е неикономическа;
- Локално въздействие на мярката – в случай че на ниво собственик на инфраструктурата е обосновано локално въздействие на мярката, за оператора, който я експлоатира, също може да се счита, че няма държавна помощ на това основание;
- Мярката не предоставя предимство на оператора – икономическо предимство за оператора може да бъде изключено, ако експлоатацията на инфраструктурата е възложена

посредством тръжна процедура, която отговаря на съответните условия, посочени в точки 90-96 от Известието на Комисията;

- Изключване на евентуално нарушаване на конкуренцията – при изпълнението на следните кумулативни условия съгласно т. 188 от Известието на Комисията:

а) услугата е обект на законен монопол (установен в съответствие с правото на ЕС);

б) законният монопол не само изключва конкуренцията на пазара, но и за пазара, с което се изключва всякаква евентуална конкуренция за функцията на изключителен доставчик на въпросната услуга;

в) услугата не се конкурира с други услуги и

г) ако доставчикът на услуги осъществява своята дейност на друг (географски или продуктов) пазар, който е отворен за конкуренция, трябва да бъде изключено кръстосаното субсидиране. За това е необходимо да се водят отделни счетоводни сметки, разходите и приходите да се разпределят по подходящ начин и от публичното финансиране, предоставено за услугата, предмет на законен монопол, да не може да се възползват други дейности.

Тези изисквания Комисията е приела, че са изпълнени по отношение на финансирането на ВиК инфраструктура в страната на ниво оператор¹.

Когато не може да се обоснове режим непомощ за оператора, МИГ следва да определи подходящ режим на помощ според спецификата на мярката и/или възлагането. Възможни режими на подпомагане са режим на минимална помощ съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831, режим за услугите от общ икономически интерес², Регламент (ЕС) № 651/2014 и Регламент (ЕС) № 2022/2472, за които на национално ниво е определено прилагането на режим за УОИИ за ниво оператор на инфраструктурата.

Оценка на ниво крайни ползватели:

В случай че крайните ползватели на услугите, които се предоставят чрез подпомаганата инфраструктура, са предприятия (по смисъла на чл. 20, ал. 2 от Закона за държавните помощи), би могло да се изключи предоставяне на предимство и съответно на държавна помощ, ако инфраструктурата е достъпна за ползвателите по пазарни условия.

ИНВЕСТИЦИИ ЗА ПУБЛИЧНО ПОЛЗВАНЕ В ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТДИХ, ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

---

¹ <https://stateaid.minfin.bg/bg/568>

² <https://stateaid.minfin.bg/bg/423>

Ако за допустимите бенефициенти по подмярката е определен само режим на непомощ, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, **се съгласуват с министъра на финансите, съгласно Наредба № 4 от 2016 г., тъй като финансирането на дейността попада в областта на прилагане на общите правила за държавни помощи.**

Подпомагат се дейности, свързани с:

- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

Оценка на ниво собственик:

МИГ може да обоснове липса на държавна помощ поради неикономически характер на дейностите, които ще се предоставят чрез подпомаганата инфраструктура, или поради локално въздействие на мярката.

В съответствие с тълкуването на Комисията в работния документ Tourism financing and state aid³, ако дейностите не се извършват срещу възнаграждение и чрез тях държавата изпълнява истинска обществена задача, те не са от икономическо естество и като цяло попадат извън обхвата на правилата за държавна помощ. Дадени са примери за туристически съоръжения, които са достъпни за обществеността, не генерират приходи и съответно финансирането им не представлява помощ: информационни центрове и подобни съоръжения за посрещане, пешеходни пътеки, велосипедни алеи и пътеки за езда, пътеки сред природата, места за наблюдение, места за пикник, кейове, зони за къпане и водни съоръжения, които не

³ <https://stateaid.minfin.bg/upload/610/Paper%20on%20tourism%20final.docx>

се използват за търговски цели и др.

МИГ може също така да обоснове, че подпомагането по тези дейности в рамките на СВОМР има изключително локално въздействие и води до подобряване на условията за живот само на територията на МИГ. В съответствие с т. 197, буква „з“ от Известието на Комисията, финансирането на някои туристически обекти може да се счита, че не нарушава търговията на общия пазар, като оценката се базира на анализ на капацитета и други фактори относно туристическата услуга.

Публичното подпомагане на предприятията не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, ако не „засяга търговията между държавите членки“. В случай на подпомагане, което има чисто местно въздействие, същото не оказва въздействие върху търговията между държавите членки. В тези случаи бенефициентът доставя стоки и услуги в ограничен район на дадена държава-член и е малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки и мярката няма влияние върху условията на трансграничните инвестиции (съгласно точка 196 от Известие на Комисията).

В случай на финансово подпомагане само за **нестопански дейности** от бенефициенти - лица, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, чл. 107 и 108 от ДФЕС не се прилагат.

В Насоките за кандидатстване МИГ може да представи и други доказателства за определяне на дадена дейност като „непомощ“.

МИГ извършва оценка на ниво оператор на инфраструктурата и оценка на ниво краен ползвател съгласно указанията, разписани в раздела за подмярка „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура“.

ПРОУЧВАНИЯ И ИНВЕСТИЦИИ, СВЪРЗАНИ С ПОДДЪРЖАНЕ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА КУЛТУРНОТО И ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО НА СЕЛАТА

Ако допустими бенефициенти са МСП или за подмярката е определен само режим на непомощ, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, **се съгласуват с министъра на финансите, съгласно Наредба № 4 от 2016 г., тъй като финансирането на дейността попада в областта на прилагане на общите правила за държавни помощи.**

Ако допустими бенефициенти са общини и финансираните мерки се изпълняват по икономически начин и не са в режим де минимис по Регламент (ЕС) № 2023/2831, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, **се съгласуват** с министъра на земеделието и храните - Управляващия орган на СПРЗСР.

Подпомагат се дейности свързани с:

1. Изследване, поддържане, възстановяване, популяризиране и подобряване на културното наследство:

- подготовка, организация и участия в местни културни събития, като фолклорни празници и събори, панаири, фестивали, изложби, хепънинги и др.;

- проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство като автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни;

- създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сбирки;

- закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи, декори, интерактивни дъски, мултимедии, лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, компютърни конфигурации /сценично оформление/, реквизити необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облекла и др.;

- попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги, графични издания, електронни документи и др.

2. Поддръжка, възстановяване и подобряване на природното наследство:

- опазване, възстановяване, подобряване и поддръжка на природното наследство и селския ландшафт, включително на природни дадености, забележителности и територии от особено значение за местната общност (включително местата по Натура 2000), на ценни за територията природни образувания, растения, дървесни видове и животни, вековни дървета;

- съвместни проекти на жители на повече от едно населено място или представители на различни поколения за: организиране на клубове/ кръжоци/ школи и други инициативи за информиране и включване на населението в опазване на природни елементи и защитени биологични видове като неделима част от селския ландшафт; идентифициране на местни

отличителни характеристики на пейзажа; организиране на опознавателни и занимателни акции за почистване от отпадъци; облагородяване и опазване на селския пейзаж в и извън населените места.

3. Дейности за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства. Само за сгради с чисто религиозна дейност, без сгради в които се извършва икономическа дейност.

За тези дейности в насоките си МИГ може да определи два режима: „непомощ“ и „помощ“

1. Определяне на финансовото подпомагане като „непомощ“.

Културата е носител на идентичности, ценности и съдържание, които отразяват и формират обществата в Съюза. Областта на културата и опазването на културното наследство обхваща широк кръг от цели и дейности, сред които музеи, архиви, библиотеки, артистични и културни центрове или средища, театри, оперни театри, концертни зали, археологически обекти, паметници, исторически обекти и сгради, обичаи и занаяти, фестивали и изложби, както и културни и артистични образователни дейности. Богатото природно наследство на Европа, включително опазването на биологичното разнообразие, местообитанията и видовете осигурява допълнителни ценни ползи за обществата в Съюза (съгласно точка 33 от Известие на Комисията).

Като се има предвид тяхното особено естество, някои дейности, свързани с опазването на културното, историческото и природното наследство, могат да бъдат организирани по нетърговски начин и поради това да са от нестопанско естество. **Поради това тяхното публично финансиране може да не представлява държавна помощ.** Комисията счита, че публичното финансиране на дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно, преследват чисто социална и културна цел, чието естество е нестопанско. В този смисъл фактът, че от посетителите на културна институция или от участниците в културна дейност или дейност за опазване на културното или историческото наследство, в това число опазване на природата, открита за широката общественост, се изисква да плащат някаква сума, която покрива само една малка част от реалните разходи, не променя нестопанското естество на тази дейност, тъй като платената сума не може да се счита за истинско възнаграждение за предоставената услуга (съгласно точка 34 от Известие на Комисията).

Освен това много от дейностите по опазване на културното или историческото

наследство обективно са незаменяеми (напр. съхраняването на обществени архиви, съдържащи уникални документи) и поради това изключват наличието на истински пазар. Според Комисията тези дейности също **отговарят на критериите за нестопанско естество** (съгласно точка 36 от Известие на Комисията).

Обратно, дейностите по опазване на културното или историческото наследство (включително опазването на природата), финансирани предимно (над 50%) чрез такси, събирани от посетителите или от ползвателите, или чрез други търговски средства (например, търговски изложения, кинотеатри, търговски музикални изпълнения и фестивали, художествени школи, финансирани предимно чрез такси за обучение), следва да бъдат квалифицирани като **дейности от стопанско естество**. Аналогично, дейностите по опазване на културното или историческото наследство, от които се възползват само някои предприятия, а не широката общественост (напр. реставрация на сграда – паметник на културата, използвана от частно дружество), обикновено следва да се квалифицират **като дейности от стопанско естество** (съгласно точка 35 от Известие на Комисията).

Друга възможност за обосноваване на непомощ от МИГ е когато мярката има локално въздействие, тоест когато бенефициентът доставя стоки и услуги в ограничен район на дадена държава-членка и е малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки и мярката няма влияние върху условията на трансграничните инвестиции (съгласно точка 196 от Известие на Комисията).

2. Финансовата помощ за тези дейности, когато бенефициентът действа като „предприятие“ и извършва икономически дейности, **представлява „държавна помощ“** по смисъла на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС:

Прилагане на Регламент (ЕС) № 2022/2472 (РГОСС) по подмярката:

За допустими бенефициенти общини помощта се предоставя в съответствие с чл. 61 на Регламент (ЕС) № 2022/2472.

Финансовото подпомагане за тези дейности, за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 2022/2472, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

Прилагане на Регламент (ЕС) № 651/2014 (ОРГО) по подмярката:

За допустими бенефициенти МСП, помощта може да се предоставя в съответствие с чл.

196 от Регламент (ЕС) № 651/2014.

Указанията във връзка с прилагане на чл. 196 от Регламент (ЕС) № 651/2014 са разписани в раздела за подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности - чл.73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115“.

ДЕЙНОСТИ ПО:

✓ **ЗАЛЕСЯВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ И НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЩЕТИ ПО ГОРИТЕ ОТ ГОРСКИ ПОЖАРИ, ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ И КАТАСТРОФИЧНИ СЪБИТИЯ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗАЩИТНИ ГОРСКИ ПОЯСИ;**

✓ **ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ЩЕТИ ПО ГОРИТЕ ОТ ГОРСКИ ПОЖАРИ, ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ И КАТАСТРОФИЧНИ СЪБИТИЯ;**

✓ **ПЪРВИЧНА ПРЕРАБОТКА НА ДЪРВЕСИНА;**

Разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти за тези дейности, се съгласуват с министъра на земеделието и храните – Управляващия орган на СПРЗСР, тъй като те попадат в областта на прилагане на правилата за държавни помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони.

Финансовото подпомагане за дейностите по подмярката не попада в обхвата на чл. 42 от ДФЕС, в който е определено, че поради спецификата на селскостопанския сектор правилата за конкуренцията се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета.

Във връзка с чл. 11, чл. 60 и чл. 61 на Регламент (ЕС) № 2022/2472 цитирани по-горе:

Финансовото подпомагане за тези дейности, за предприятия или общини, които участват или се възползват от проекти за ВОМР, посочени в член 60, параграф 1, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от Договора и са освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

ПРИЛОЖИМИ ПРАВИЛА ЗА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ ЗА ИЗПЪЛНИТЕЛИТЕ НА ОДОБРЕНИТЕ ПО ПРОЕКТА ДЕЙНОСТИ.

В допълнение към общите условия спрямо допустимите дейности в насоките за кандидатстване е необходимо да се поясни, че в случай на възлагане, изпълнителите на

дейностите по проектите, следва да бъдат определени чрез процедури, гарантиращи пазарното съответствие.

Когато получатели на финансовата помощ се явяват възложители по смисъла на ЗОП при възлагане на изпълнението на дейностите е необходимо изпълнителите да бъдат определяни по реда на ЗОП.

В останалите случаи получателите на финансова помощ е необходимо да прилагат Постановление № 4 от 11 януари 2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските фондове при споделено управление. В него се определят правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите при провеждане на процедура за избор на изпълнител с публична покана съгласно ЗУСЕФСУ от страна на бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове, които не са възложители по смисъла на ЗОП.

Изпълнителите трябва да са определени чрез провеждане на открити, прозрачни, достатъчно добре разгласени, недискриминационни и безусловни тръжни процедури. По този начин се избягва предоставяне на предимство на предприятие по смисъла на разпоредбите в областта на държавните помощи за изпълнителите на дейностите.

ПРИЛАГАНЕ НА ДРУГИ ВЪЗМОЖНИ РЕЖИМИ ПО ОБЩИТЕ ПРАВИЛА ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ:

1. Когато не противоречи на националните и европейски правила за финансиране на подхода WOMP със средства от ЕЗФРСР, по правилата на Регламент (ЕС) № 651/2014 би могло да се предостави държавна помощ и за:

- култура и опазване на културното наследство, в съответствие с условията на чл. 53;
- спортна инфраструктура и мултифункционална инфраструктура за отдих, в съответствие с условията на чл. 55;
- инвестиционна помощ за местна инфраструктура, в съответствие с условията на чл. 56.

2. Когато не противоречи на националните и европейските правила за финансиране на подхода WOMP със средства от ЕЗФРСР, финансово подпомагане може да се предоставя като минимална помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 2023/2831, при условие, че финансираните дейности попадат в неговото приложно поле.

В случай, че за някои от дейностите/мерките от СВОМР, МИГ е определил, че ще прилага някой от посочените по-горе режими, разработените от МИГ документи, включващи насоките за кандидатстване за прием на проекти по подмярката, **се съгласуват с министъра на финансите, съгласно Наредба № 4 от 2016 г..**

Документите следва да съдържат относимите към конкретната подмярка/дейност условия на съответния приложим регламент.

В насоките за кандидатстване в случай на минимална помощ, МИГ включва условията за изпълнение на Регламент № 2023/2831, съгласно Приложението от настоящите указания.

В съответствие с чл. 14, т. 2 от Закона за държавните помощи (ЗДП) мерките по Регламент (ЕС) № 651/2014 не могат да бъдат привеждани в действие преди получаване на оценка от министъра на финансите, че мярката е приведена в съответствие с правилата на действащия ОРГО.

Съгласувателният процес приключва след получаване на положителна оценка за съответствие от министъра на финансите. Изготвянето на оценка за съответствие на държавната помощ с правилата за групово освобождаване от министъра на финансите е по реда на чл. 27 и чл. 28 от ЗДП, чл. 5 и чл. 6 от Правилника за прилагане на Закона за държавните помощи.

Приложение

С оглед изпълнението на условията на Регламент № 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis*, в Условията за кандидатстване за мерки, за които е приложим регламента, МИГ следва да отрази условията му:

1. Регламент № 2023/2831 се прилага за помощите представяни на предприятията от всички сектори с изключение на тези, посочени в чл. 1 параграф 1 и при отчитане на определенията в чл. 2 на Регламента.
Изключени са и помощите, отпуснати за дейности свързани с износ за трети държави или държави членки, по-конкретно помощите, пряко свързани с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи, свързани с износа.
Предоставянето на помощта не може да е обвързано с използване на местни стоки и услуги вместо вносни стоки и услуги.
2. Когато дадено предприятие извършва дейност в един от секторите посочени в параграф 1, букви „а“, „б“, „в“ или „г“, както и в един или повече от секторите, попадащи в приложното поле на Регламента, или има други дейности, попадащи в приложното поле на Регламента, той се прилага спрямо помощта, предоставяна за посочените сектори или дейности, при условие че се гарантира, като се използват подходящи средства, като например разделяне на дейностите чрез индивидуален сметкоплан за дейността или разделяне на счетоводството чрез различни аналитични сметки, че дейностите в секторите, изключени от приложното поле на Регламента, не се ползват от помощ *de minimis*, предоставена съгласно Регламента.
3. Максималният размер на помощта по режим *de minimis* предоставяни от Република България за едно и също предприятие, заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 300 000 евро за период от три години (период от три години преди датата на предоставяне на минималната помощ). Периодът от три години, който се взема за целите на Регламента, касае предходните три 3 години, от дата до дата съобразно действащия регламент за датите и сроковете в ЕС – Регламент (ЕИО, Евратом) № 1182/71 на Съвета от 3 юни 1971 година за определяне на правилата, приложими за срокове дати и крайни срокове.
4. За всяко ново предоставяне на помощ *de minimis* трябва да се вземе предвид общия размер на помощта *de minimis*, предоставена на едно и също предприятие през предходните три години .
5. За целите на тавана, посочен в член 3, параграф 2 на Регламент № 2023/2831, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т. е. преди облагане с данъци или други такси. Всички посочени мерки по ВОМР отговарят на чл. 4, параграф 1 и 2 от Регламента тъй като представляват безвъзмездна финансова помощ.
6. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* може да бъде надвишен таванът, определен в чл. 3, пар. 2 на Регламент № 2023/2831, тази нова помощ не се възползва от подпомагане по Регламента.

7. Помощта се смята за отпусната от момента на подписване на договор за предоставяне на финансова помощ, независимо от датата на реалното плащане.
8. Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ на територията на Република България от:
- предприятието кандидат;
  - предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“⁴ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 2023/2831;
  - всички предприятия, които са се втели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 2023/2831;
  - предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 2023/2831.
9. Натрупването на минимални помощи, предоставени на територията на Република България в рамките на едно и също предприятие е съгласно разпоредбите на чл. 5 на Регламент (ЕС) № 2023/2831:
- Когато дадено предприятие попада в приложното поле на Регламент (ЕС) № 2023/2831 помощта de minimis предоставена за него съгласно регламента може да се натрупва с помощ de minimis предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2832 на Комисията. Тя може да се натрупва с помощ de minimis, предоставяна съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията и Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията до съответния таван определен в чл. 3, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 2023/2831.
  - Помощта de minimis не се натрупва с държавна помощ във връзка със същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за рисковото финансиране, ако това натрупване би довело до надвишаване на най-високият съответен интензитет на помощта или размер на помощта, определени за конкретните обстоятелства на всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията. Помощ de minimis, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се натрупва с друга държавна помощ, предоставена с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията.
10. При определяне на максимално допустимият размер и съответно интензитет на помощта, в конкретния случай и в конкретните обстоятелства, да се взема предвид както размера на минималната помощ, за която се кандидатства, така и общият размер на вече получена минимална и държавна помощ на територията на Република България в рамките на едно и също предприятие, независимо от това дали тази подкрепа е финансирана от местни, регионални, национални или общностни източници.

---

⁴ Съгласно чл.2, пар.2 на Регламент (ЕС) № 2023/2831 едно и също предприятие“ означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:

а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;

б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;

в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в неговия устав или учредителен акт;

г) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в това предприятие.

Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в букви а) — г), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие.

11. Праговете, посочени по-горе не могат да бъдат заобикаляни чрез изкуствено разделяне на проекти със сходни характеристики и бенефициенти.
12. За изпълнението на обстоятелствата кандидатите посочват данните за получени минимални и държавни помощи в Декларация за минимални и държавни помощи, попълнена по образец, част от Условието за кандидатстване. *(Образец на декларация и указания за попълването ѝ са налични на адрес: <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7>).*
13. Цитираните по-горе условия на регламента се проверяват на етап административно съответствие и допустимост на проектното предложение.
14. За спазването на обстоятелствата се извършва проверка в Информационна система "Регистър на минималните помощи", ИСАК, Публичния регистър на Европейската комисия, Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България 2007-2013 (ИСУН), Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН 2020), Информационната система за управление и наблюдение на европейските фондове за споделено управление (ИСУН 2021 - 2027) и Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел.
15. Помощта, изплащана на траншове, се сконтира към стойността ѝ към момента на нейното предоставяне. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е скотовият процент, приложим към момента на отпускане на помощта, в съответствие с чл. 3, пар. 6 от Регламента. Сконтирането ще се извършва от Държавен фонд „Земеделие“ преди всяко плащане и е механизъм за контрол за натрупването, с оглед гарантиране, че предоставената безвъзмездна финансова помощ е съобразена с прага и интензитетите за съответния вид помощ, установени в Регламента. При определяне на допустимостта съгласно посочения критерий за натрупване, преди всяко плащане, се прави проверка на информацията, вписана в информационната система "Регистър на минималните помощи", по отношение на съответния бенефициент. Допълнително, преди всяко плащане се извършва съпоставка на данните в информационната система "Регистър на минималните помощи" и декларациите за минимални помощи предоставени от бенефициентите по отношение на минималните помощи.
16. Кандидатите нямат право да подават проектни предложения по процедурата за вече реализирани дейности или такива, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма. Кандидатите нямат право да подават проектни предложения и ако вече са получили de minimis до прага.
17. Намаление на помощта се прилага, когато с искане за нова помощ се надхвърля прага по настоящия регламент. В случая помощта се намалява служебно. Когато при проверка се установи вече налично превишаване на прага, проектното предложение се отхвърля изцяло.
18. Преди сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Държавен фонд „Земеделие“ прилага подходящи контролни механизми, които да гарантират изпълнението на всички приложими условия на Регламент (ЕС) № 2023/2831, включително ще извършва документална проверка на декларираните данни от одобрените кандидати в декларацията за минимални помощи.
19. Държавен фонд „Земеделие“ информира министъра на финансите в срок до три работни дни от предоставянето на всяка помощ, попадаща в обхвата на минимална помощ, чрез

въвеждане на информацията в Информационна система "Регистър на минималните помощи".

20. В договора за безвъзмездна финансова помощ, съгласно чл. 16 и чл. 36 от Закона за държавните помощи (обн., ДВ, бр. 85 от 24.10.2017 г.) се съдържа информация относно вида, размера и основанията за предоставяне на отпуснатата помощ, чрез цитиране на заглавието на Регламента и номера на публикацията му в Официален вестник на Европейския съюз, всички приложими за получателя задължения, свързани със спазване на изискванията на Регламента (например изискванията на чл. 6, пар. 4 и пар. 5), правилата за прилагане на условията за нейното предоставяне и за контрол, както и механизъм за установяване на неправомерно предоставена помощ, съгласно чл. 37 от Закона за държавните помощи. В договора се определя администратор на помощта и датата за предоставяне на отпуснатата помощ.
21. Възстановяването на неправомерно предоставена минимална помощ се извършва по реда на чл. 37 от Закона за държавните помощи. Не се разрешава предоставяне на нова минимална помощ на предприятие, което не е изпълнило решение на Европейската комисия за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ и не е възстановило изцяло неправомерно получената държавна помощ. Възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, както и на неправомерно получените или неправомерно усвоени средства, ще се извършва в съответствие с установения ред, съгласно действащите нормативни актове за плащане и договора за безвъзмездна финансова помощ.
22. Съгласно чл. 6, пар. 3 на Регламента държавите членки, съответно администратора на помощта е длъжен да съхранява регистрираната информация за помощта *de minimis* в продължение на 10 години от датата, на която е отпусната помощта.
23. В тази връзка, ако проектното предложение на кандидат бъде одобрено и той подпише договор за предоставяне на финансова помощ, той е длъжен да съхранява документацията относно получената помощ *de minimis* за период от 10 години, считано от датата на която е предоставена последната индивидуална помощ по схемата и да я предоставя при поискване в срок от 5 работни дни на МИГ или на Държавен фонд „Земеделие“.
24. По писмено искане държавата предоставя на Комисията в срок до 20 работни дни или в по-дълъг срок, ако такъв бъде определен в искането, цялата информация, която Комисията счита за необходима, за да прецени дали са спазени условията относно общия размер на помощта *de minimis* по смисъла на Регламента и на други регламенти за помощ *de minimis*, получена от всяко предприятие.

МИГ разработва и прилага към Условията за кандидатстване образец на декларация и указания за попълването ѝ, като използва тези налични на адрес: <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/7>.

След публикуване от МИГ на Условията за кандидатстване не са допустими изменения, които могат да повлияят на съответствието на процедурата с изискванията на Регламент на Комисията (ЕС) № 2023/2831.

В правилата си за работа, в правилата за работа на комисията за подбор на проекти и в критериите за допустимост по съответната мярка МИГ следва да включи процедура за проверка на натрупването на помощи и изпълнението на условията на регламента.